

Con chim vàng

Nguyễn Quang Sáng

<http://www.andi-net.com/vanhoc/truyen/tn/tr340.htm>

Cây trứng cá trước sân nhà đã hết mùa, chim chóc ít đến. Sâu đo xanh đo thoăn thoắt trên những đầu lá trắng li ti màu phấn mốc. Một hai cơn gió to uốn quẩn những cành thấp là đà, sâu đo níu những sợi tơ, buông mình rơi xuống đất, bò lènh nghènh. Đứng gió, cây trứng cá yên lặng, buồn hiu. Mấy hôm nay có con chim cánh vàng như nghệ, mỏ đỏ như son, ngày nào cũng sà cánh đáp xuống đây. Hai chân nó quăn chặt vào cành, thông mình xuống, nghènh cổ lên, đưa mỏ đỏ gắp, lấy sâu. Ịn no, nó rũ cánh rìu lông. Nó nháy nhót, hót líu lo.

Thằng Quyên đứng dưới gốc dùm lên, nghe vui tai đẹp mắt làm sao, nó yêu quý con chim quá! Đêm nằm thằng Quyên chiêm bao thấy bắt được chim nhót vô lồng, đút mồi cho ăn. Con chim nháy nhót, chốc chốc lại cất tiếng hót lạnh lốt. Nhớ tới, nó khoái chí ngả ra cười híp mắt. Nó bảo mẹ bắt cho kỳ được. Đang ăn cơm, nhớ tới chim là nó hất chén (chén, bát) liệng đĩa, khóc lên, đưa tay chụp chụp lấy con chim vàng. Nó không thèm chơi ngựa cây, xe hơi, tàu lặn nữa. Nó giật mình dậy là nó nhắc đến chim vàng.

Cũng con chim này, đối với Bào thì khác hẳn. Bào rất căm ghét con chim vàng. Có lúc nghĩ thấy con chim bị bắn nát đầu, rơi xuống, vài sợi lông vàng bay theo Bào hả dạ lắm!

Thằng Quyên 10 tuổi là con nhà chủ. Cha nó là hương quản trong làng. Bào 12 tuổi là đứa ở chăn trâu cho nhà này. Đêm ngủ, Bào trần trọc tìm mưu bắt cho con "bà chủ". Bắt không được chim, không được ăn cơm.

Hai năm trước, mẹ Bào mắc nợ nhà này hai thúng thóc, nó đòi ngặt, Bào phải đến ở nợ. Nhưng nợ đó không bằng nợ con chim vàng. Gặp Bào nó đòi, Bào chịu đòn để thế. Bào sợ quá, bữa nào cũng rình cũng bắt. Nhưng bắt sao được, nó có cánh, vừa leo lên là nó vụt mất, có khi còn ỉa xuống mặt Bào. Hết phương cách rồi! Chiều đó Bào về, thằng Quyên đòi chim, Bào hai tay bung chiếc nón lá rách đựng đầy đồ chơi, Bào hạ giọng năn nỉ:

- Trâu đây cậu, trâu đực, trâu con, trâu cái. Tôi nặn bằng đất sét mỡ gà tốt lắm. Tôi lặn dưới sông móc tới đứng bóng, nắn tới trâu ăn no, đây cậu. Cậu rờ thử coi, tôi lấy miếng chén mài sừng nó nhọn hoắt. Trâu này tốt hơn chim vàng à cậu.

Thằng Quyên quen tính được mẹ nuông chiều, không vừa ý cái gì là nó giẫy nảy lên. Nó đưa chân đạp nhẹ mấy con trâu đất, khóc ré lên. Nó khóc mà không chảy nước mắt. Bào không khóc mà nước mắt cứ tuôn ra. Bào tức, sợ và tiếc. Bào lượm lại từng cục đất, nắn nót lại cái đầu cái chân.

Thằng Quyên vẫn khóc, nó nhào tới chụp lấy đất liệng tới tấp vào mặt Bào, rồi nhào lăn ra thềm, đập chân đành đạch, gào lên: "Mày bắt con chim vàng cho tao, má ơi!".

Mẹ nó tới, hầm hầm như bị ai giết con, nơ quơ cả trâu đất, cả chiếc nón lá rách đội giữ trâu của Bào liệng tung ra sân, rồi xĩa xối mặt Bào:

- Mày không hơn con tao được à! Mày lòi đất vô nhà tao à! Nhà tao không thiếu đất, mà thằng cha mày sục lỗ kia, đem về mà đắp! - Để lấy lòng con, nó đánh Bào té nhủi, rồi bế thằng Quyên vào lòng.

- Ồi! Tội nghiệp! Con tôi khổ quá, thứ con chim vàng như vậy mà không có để chơi!...

Đêm nằm Bào có ngủ được đâu. Bên mái nhà lụp sụp, tiếng võng kéo kẹt, giọng hát ru em vắng vắng:

...ầu ơ... Chim chuyền nhành ớt líu lo,

Mãng sấu con bạn ốm o gầy mòn...

Thằng Quyên nằm trên nệm thiêm thiếp. Nghe hát đến chim, nó nhào dậy, khóc: "Bắt chim cho con, má!".

Bào nghe Quyên khóc, lại lo ngày mai không có con chim vàng. Bào ngồi dậy, dựa lưng vào chuồng trâu, nhìn ra. Trời mênh mông, trăng sáng vàng vạc. Bào rón rén bước ra cây trứng cá, nhìn lên. Lá khế sao động như bầy chim mê ngủ. Bào lấy đất vụt lên. Đất rơi tòm xuống ao cá. Con chim vàng không có ngủ ở đây, nó đâu rồi kìa! Bào ngồi xuống gốc trứng cá, xoa xoa mái đầu trọc hều như sọ dừa. Bào đã tìm ra kế. Nhân lúc chăn trâu, Bào chặt nhánh ổi, lấy

mảnh vỏ ốc chuối thành nạng. Bào buộc dây thun vào, giương, buông, bắn vù vù. Bào vò luôn 10 viên đạn. Được rồi, nhất định bắn rơi con chim vàng.

Bào bước vô nhà, hớn hờ như tá điền có tiền trả nợ. Thăng Quyền hỏi:

- Chim vàng tao đâu?

- Đây cậu! Giàng thun (*Ná cao-su*) đây cậu, tôi bắn nó rụng như lá cho cậu coi.

Tức thì thăng Quyền nhăn mặt giấy lên:

- Không! Mày bắn chết chim tao.

Bào định năn nỉ, mẹ nó đã chõ vào:

- Con tao chơi chim sống chứ giỡn cha mày đâu mà bắn chim cho chết!

Bào trả lời:

- Nó có cánh không bắn làm sao bắt được.

Mẹ thăng Quyền xấn tới, giận dữ:

- Tao không cấm mày bắn, mày muốn bắn mấy cái thì bắn, miễn đừng chết, đừng què, đừng gãy cánh chim của con tao thì thôi.

Bào tức quá:

- Không trúng làm sao bắt được.

Mẹ thăng Quyền nổi lửa lên, nó giận dứa ở dăm cái lại, nó bảo:

- Mày bắn cho nó giết mình, chết giắc té xuống không được hả!

Mái đầu Bào cúi xuống, nhẹ nhẹ lui một bước. Mồi Bào mím lại, mắt liếc mẹ thăng Quyền, tay run run nắm chặt vạt áo trĩu xuống. Bào giận sôi lên, quên mình là dứa ở, liệng giàn thun trước mặt nó, cự lại:

- Bà giỏi bà bắn đi!

Nó quơ cây rượt theo Bào, liệng vun vút.

* * *

Quá căm tức thì chống lại, chống rồi Bào lại sợ. Bào đến thăng Quyền.

- Cậu, bữa nay thế nào tôi cũng bắt được con chim vàng cho cậu!

Thăng Quyền ngẩng đầu lên, mắt nó long lanh, ôm lấy Bào, nó hỏi: "Chừng nào?". Bào đưa nhánh tre có sợi nhợ cho nó coi:

- Đây, bẫy gài đây cậu. Mà cậu cho một trái chuối chín đi!

Thăng Quyền nhảy tưng lên, rồi cầm cổ chạy thẳng vô buồng, bẻ luôn hai quả. Nó đưa hai quả chuối cau chín vàng khoe với Bào. Nó cười híp hai con mắt. Lần đầu tiên nó cúi đầu sát vào Bào, xem Bào buộc quả chuối vào bẫy. Suy nghĩ thế nào, nó quay ra, lắc đầu:

- Chim không ăn chuối đâu!

- Nó ăn chứ cậu! Phải chim hát bội, chim sâu đâu con chim này nó ăn sâu mà ăn chuối nữa, cậu. Tôi coi trâu, tôi thấy nó sà xuống vườn chuối hoài.

Bỗng mẹ thăng Quyền nện guốc bước tới, nó trở mắt nhìn hai quả chuối cau, nó hét lên:

- Mày gặt con tao ăn cắp chuối hả?

Bào lui luôn mấy bước, nép mình vô tường, mặt lấm lét:

- Dạ thưa bà, con xin chuối chín làm mồi bắt chim cho cậu.

- Chuối tao cúng thổ thần, chuối tiền chuối bạc, chuối gì chuối cho chim ăn. Mày trèo lên cây bắt sống nó cho tao.

Mẹ thăng Quyền vừa chửi vừa nhìn quanh quất kiếm cây. Bào liệng cái bẫy, chạy mất...

Không còn cách nào hơn nữa, Bào quần cây lá đầy mình, trèo sấn lên cây từ sáng sớm. Nhánh cây trĩu cá mềm quăn xuống. Bào thụt vô, dựa lưng vào cành to. Thăng Quyền đứng dưới hét lên:

- Mày ra ngoài nhánh chó! - Bào run quá, chân cứ thấy nhột, nhìn xuống thấy chóng mặt. Vòm trời cao vút. Một chấm đen bay tới. Rõ là con chim vàng. Nó lượn mấy vòng, vừa sà cánh đập, bỗng nó hốt hoảng vút lên chơe chơe.

Mẹ con nó chạy vô nhà ló đầu ra:

- Mày đừng rung chó!

Mẹ thăng Quyền nhìn theo con chim mình vàng như nghệ mỡ đỏ như son không chớp mắt:

- Bào! "con" nín thở cho êm con. Ráng con!

Con chim bay qua nhảy nhót trước mặt. Bào vừa thò tay, nó nhảy ra nhánh. Thăng Quyên há mồm hồi hộp:

- Bắt mau, mau!

- Đó, đó! Nó nhảy vô đó con, chụp, chụp! - Nghe tiếng nó là Bào thấy roi đòn đánh đập, thấy máu đỏ như những trận đòn hôm trước. Bào cắn răng cho bớt run, nhẹ nhẹ thò tay ra, nhồm mình với tới, chụp dính con chim vàng. Chim chóc lên, mẹ con nó mừng quính, thăng Quyên nhảy dựng lên.

- Được chim rồi! - Vỗ tay bôm bốp. Bào có cảm giác như khi mình đuổi theo trâu bị sục những hàm giềng lạn ruột thót lên. Hai chân Bào sục vào không khí, tay bơi bơi - Mặt Bào tối đen - Bào rơi xuống như trái thị. Mặt Bào đập vào gốc cây, máu nước mắt đầm cả mặt: "Trời ơi!" Con chim vàng cũng bị đập xuống đất, đầu bể nát. Trong cơn mê mê tỉnh tỉnh, Bào nghe vắng vắng tiếng guốc, nghe mẹ con thăng Quyên kêu: "Trời ơi".

Bào chống tay ngồi dậy, máu từ trên đầu chảy trên những chiếc lá quán vào mình nhỏ giọt. Bào cố đem toàn lực vùng dậy, nhưng tay lại khuyu xuống, đầu ngã xuống vũng máu. Mắt Bào chập chờn thấy bàn tay mẹ thăng Quyên thò xuống. Tay Bào với tới, với mãi, với mãi nhưng cũng chẳng vớ được ai. Té ra mẹ thăng Quyên thò tay nâng lấy xác con chim vàng. Bào lại nghe tiếng tắc lưởi: "Trời! Con chim vàng của con tôi chết rồi!".

Hà Nội, 8-1-1956